

Viite: VN/26258/2026

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Invalidiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta. Invalidiliitto tarkastelee esitystä erityisesti fyysisesti vammaisten ja toimintarajoitteisten yrittäjien yhdenvertaisten yrittämisen ja työllistymisen mahdollisuuksien näkökulmasta.

Esitysluonnoksen tavoitteena on kohdentaa yritystukia vaikuttavampiin hankkeisiin ja lisätä yksityisen rahoituksen merkitystä. Invalidiliitto pitää yritystukien vaikuttavuuden ja julkisten varojen tarkoituksenmukaisen käytön vahvistamista sinänsä kannatettavana tavoitteena. Ehdotettujen muutosten vaikutuksia pieniin yrityksiin, yksinyrittäjiin ja vammaisiin yrittäjiin tulee kuitenkin arvioida tarkemmin.

Luonnoksen mukaan uudet painotukset voisivat vaikuttaa tuen määrään tai johtaa kielteiseen tukipäätökseen. Siksi vaikutuksia tulee arvioida muodollisen hakumahdollisuuden lisäksi tukien tosiasiallisen jakautumisen näkökulmasta.

Vammaisten yrittäjien yhdenvertaiset mahdollisuudet yritysrahoitukseen on turvattava

Voimassa olevan lain 3 §:n mukaan tuella on oltava selkeä ja relevantti taloudellinen tai yhteiskunnallinen tavoite. Esityksessä 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että taloudellisen tavoitteen mukaisen tuen myönteisten taloudellisten vaikutusten kohdentumista Suomeen painotettaisiin. Ehdotetussa 4 §:ssä puolestaan painotettaisiin tuen kohdistumista vaikuttavampiin kohteisiin, jotka sisältävät merkittävässä määrin myös yksityistä rahoitusta.

Invalidiliitto kiinnittää huomiota siihen, että yritysten mahdollisuudet hankkia yksityistä rahoitusta ja osoittaa taloudellisia tai kasvuvaikutuksia ovat erilaiset. Pienillä yrityksillä ja yksinyrittäjillä ei lähtökohtaisesti ole samanlaisia mahdollisuuksia hankkia yksityistä pääomaa kuin suuremmilla ja voimakkaasti kasvuhakuisilla yrityksillä. Vammaiset yrittäjät voivat lisäksi kohdata yritystoiminnan käynnistämisessä ja kehittämisessä sellaisia rakenteellisia, taloudellisia ja asenteellisia esteitä, joita muilla yrittäjillä ei ole.

Esitysluonnoksen mukaan muutokset voivat lisätä hakijoiden hallinnollista työtä ja vaikuttaa tukipäätöksiin, mutta yritysvaikutuksia ei eritellä yrityksen koon tai vammaisten yrittäjien näkökulmasta. Valmistelussa tulee selvittää, miten yksityisen rahoituksen painottaminen vaikuttaa mikroyritysten, yksinyrittäjien ja vammaisten yrittäjien mahdollisuuksiin saada tukea. Luonnoksen perusteella tällaisia vaikutuksia ei voida todeta eikä sulkea pois.

Invalidiliitto on aiemmin mikroyrittäjien rahoitusta koskevassa lausunnossaan kiinnittänyt huomiota vammaisten yrittäjien rahoituksen saatavuuteen ja yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin kehittää yritystoimintaansa. Nyt käsiteltävä esitys liittyy samaan kokonaisuuteen.

Yritysrahoitusta ja yritystukien ehtoja kehitettäessä on huolehdittava siitä, etteivät rahoituskriteerit tosiasiallisesti sulje vammaisia yrittäjiä tai pieniä yrityksiä tukien ulkopuolelle.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus on turvattava arviointiperusteissa

Perustelujen mukaan yhteiskunnallisen tavoitteen mukaisten tukien vaikutuksia voidaan arvioida tukiohjelman päätavoitteen perusteella. Invalidiliitto pitää lähtökohtaa tärkeänä, mutta esityksessä tulee täsmentää, miten yhteiskunnalliset tavoitteet suhteutuvat uusiin taloudellisiin painotuksiin.

Jos tukiohjelman tavoitteena on edistää vammaisten henkilöiden työllistymistä, yrittäjyyttä tai työelämäosallisuutta taikka työpaikkojen syntymistä tai säilymistä, tämän tulee näkyä arviointiperusteissa. Tukiviranomaisen harkintaa on ohjattava myös silloin, kun hankkeen keskeinen vaikuttavuus perustuu yhteiskunnalliseen tavoitteeseen eikä ensisijaisesti kasvuun tai yksityisen pääoman määrään.

Yritystuen vaikuttavuutta ei tule arvioida yksinomaan yrityksen koon, viennin, liikevaihdon kasvun tai hankkeeseen saatavan yksityisen pääoman määrän perusteella.

Vammaiselle henkilölle yrittäjyys voi olla tarkoituksenmukainen tapa osallistua työelämään, jos palkkatyöhön työllistymistä vaikeuttavat rakenteelliset tai asenteelliset esteet. Se voi mahdollistaa työn tekemisen omien voimavarojen mukaisesti kokoaikaisesti tai osa-aikaisesti.

Vaikuttavuuden arvioinnissa tulee voida ottaa huomioon yrittäjän työllistyminen, työelämäosallisuus, työpaikkojen syntyminen tai säilyminen sekä heikommassa työmarkkina-asemassa olevien osallistuminen työelämään.

Nämä vaikutukset ovat myös taloudellisesti merkityksellisiä, sillä ne lisäävät osaamisen hyödyntämistä, työllisyyttä ja taloudellista toimeleaisuutta.

Esteettömyydestä ja saavutettavuudesta aiheutuvat kustannukset on tunnistettava

Vammaisen yrittäjän yritystoiminnan käynnistämiseen tai kehittämiseen voi liittyä välttämättömiä esteettömyys- ja saavutettavuusratkaisuja. Näitä voivat olla esimerkiksi toimitilojen esteettömyyteen, digitaaliseen saavutettavuuteen, työvälineisiin, teknisiin ratkaisuihin tai työn tekemisen yksilöllisiin järjestelyihin liittyvät kustannukset.

Tällaiset kustannukset eivät välttämättä lisää yrityksen liikevaihtoa tai kasvupotentiaalia samalla tavalla kuin varsinainen liiketoimintainvestointi, mutta ne voivat olla välttämätön edellytys sille, että vammaisen henkilö voi harjoittaa yritystoimintaa yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Invalidiliitto pitää tärkeänä, ettei yrityksen tarvitsema esteettömyyteen tai saavutettavuuteen liittyvä investointi tai siitä aiheutuva suurempi rahoitustarve heikennä yrityksen asemaa arvioitaessa yksityisen rahoituksen osuutta, hankkeen kannattavuutta tai vaikuttavuutta. Yritystukijärjestelmän tulee tunnistaa tällaiset välttämättömät kustannukset.

YK:n vammaisyleissopimus velvoittaa edistämään yrittäjyyttä

Suomea sitovan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen 27 artikla turvaa vammaisten henkilöiden oikeuden tehdä työtä yhdenvertaisesti muiden kanssa. Yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaan sopimusvaltioiden tulee edistää

vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia itsenäiseen elinkeinonharjoittamiseen, yrittäjyyteen, osuuskuntien kehittämiseen ja oman yritystoiminnan aloittamiseen.

Yritystukien myöntämisperusteita kehitettäessä on siten arvioitava muutosten vaikutukset vammaisten henkilöiden tosiasiallisiin mahdollisuuksiin aloittaa ja kehittää yritystoimintaa.

Invalidiliiton ehdotukset jatkovalmisteluun

Täydennetään vaikutusarviointia vammaisten yrittäjien, yksinyrittäjien ja mikroyritysten näkökulmasta. Arvioidaan yksityisen rahoituksen painottamisen vaikutukset eri kokoisten yritysten tosiasiallisiin mahdollisuuksiin saada tukea. Täsmennetään yhteiskunnallisten tavoitteiden suhde taloudellisiin painotuksiin ja ohjataan tukiviranomaisten harkintaa niitä toteuttavissa hankkeissa. Varmistetaan, että vaikuttavuuden arvioinnissa voidaan ottaa huomioon taloudellisen kasvun lisäksi työllistyminen, työelämäosallisuus sekä työpaikkojen syntyminen ja säilyminen. Varmistetaan, etteivät yksityisen pääoman painotus tai välttämättömät esteettömyys-, saavutettavuus- ja yksilöllisten järjestelyjen kustannukset estä vammaisten henkilöiden yritystoimintaa tai tuen saamista.

Näillä täsmennyksillä voidaan edistää sitä, että yritystukien vaikuttavuutta vahvistetaan tavalla, joka samalla turvaa yritysten yhdenvertaiset mahdollisuudet, tukee työllisyyttä ja työelämäosallisuutta sekä toteuttaa YK:n vammaisyleissopimuksen 27 artiklan mukaista veloitetta edistää vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia yrittäjyyteen.

INVALIDILIITTO RY
Helsingissä 02.10.2026

Janne Juvakka
toimitusjohtaja

Laura Andersson
johtaja, yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Lisätietoja: Sinikka Winqvist, asiantuntija liikenne ja yrittäjyys
sinikka.winqvist@invalidiliitto.fi 0447650633